

Internetconsultatieverslag

1. Inleidend

Onderwerp van de consultatie

Naam: Wet vrij en veilig onderwijs
Van: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Type voorstel: wetsvoorstel

Looptijd consultatie:

Startdatum consultatie: 15 juli 2023
Einddatum consultatie: 24 september 2023

Doel van het voorstel en voorgelegde vraag of vragen

Doel van het voorstel

Dit wetsvoorstel beoogt het veiligheidsbeleid en het zicht op veiligheid van scholen te versterken door middel van heldere verplichtingen voor het bevoegd gezag ten aanzien van de veiligheidsbeleidscyclus. Daartoe bevat dit wetsvoorstel een zestal onderdelen. Ten eerste wordt er een monitoringsverplichting geïntroduceerd voor de veiligheidsbeleving van het onderwijspersoneel. Ten tweede introduceert dit wetsvoorstel een registratieplicht voor veiligheidsincidenten, en een meldplicht voor ernstige veiligheidsincidenten. Ten derde wordt de al bestaande meld-, overleg- en aangifteplicht bij een vermoeden van een seksueel misdrijf uitgebreid tot situaties waarin er mogelijk sprake is van seksuele intimidatie en meerderjarigen. Ten vierde wordt het bevoegd gezag verplicht zowel een interne als een externe vertrouwenspersoon aan te stellen. Als vijfde maatregel wordt voorgesteld om het klachtenstelsel te versterken door het bevoegd gezag te verplichten om zowel een interne klachtenprocedure in te richten als zich aan te sluiten bij een landelijke klachtencommissie. Daarbij wordt de verplichting opgenomen voor het bevoegd gezag om het oordeel en de aanbevelingen van de klachtencommissie op te volgen tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten. Ten zesde wordt, als sluitstuk van het veiligheidsbeleid, een verplichting geïntroduceerd om het veiligheidsbeleid jaarlijks te evalueren.

Voorgelegde vragen

Vraag 1: Wilt u reageren op de plicht voor scholen om de veiligheid van onderwijspersoneel in beeld te krijgen? Dan kunt u hier uw reactie geven. U kunt dat doen door een bericht achter te laten of door een bericht te uploaden.

Vraag 2: Veel scholen houden al één keer in de twee jaar een medewerkerstevredenheidsonderzoek. Zou de monitor sociale veiligheid hier ook op moeten aansluiten en één keer in de twee jaar plaatsvinden? Of moet de monitor voor onderwijspersoneel aansluiten bij de monitor voor leerlingen en jaarlijks plaatsvinden?

Vraag 3: Wilt u reageren op de plicht voor scholen om onveilige gebeurtenissen in hun administratie bij te houden? Dan kunt u hier uw reactie geven. U kunt dat doen door een bericht achter te laten of door een bericht te uploaden.

Vraag 4: Vindt u dat de incidentenregistratie ook buiten de school gedeeld zou moeten worden met de inspectie?

Vraag 5: Wilt u reageren op de plicht voor scholen om ernstige onveilige gebeurtenissen te melden bij de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie)? Dan kunt u hier uw reactie geven. U kunt dat doen door een bericht achter te laten of door een bericht te uploaden.

Vraag 6: Wilt u reageren op de uitbreiding van de bestaande plichten voor onderwijspersoneel om een vermoeden van seksueel misbruik of seksuele intimidatie te melden bij het schoolbestuur en in gesprek te gaan met de vertrouwensinspecteur? Dan kunt u hier uw reactie geven. U kunt dat doen door een bericht achter te laten of door een bericht te uploaden.

Vraag 7: Wilt u reageren op de plicht voor scholen om één vertrouwenspersoon in de school en één vertrouwenspersoon buiten de school te hebben? Dan kunt u hier uw reactie geven. U kunt dat doen door een bericht achter te laten of door een bericht te uploaden.

Vraag 8: Zijn er nog andere (deskundigheid)eisen die aan de vertrouwenspersoon gesteld moeten worden?

Vraag 9: Wilt u reageren op de plicht voor scholen om aan te sluiten bij een landelijke klachtencommissie die een oordeel geeft of een klacht terecht is en advies geeft hoe de school dit moet oplossen? Dan kunt u hier uw reactie geven. U kunt dat doen door een bericht achter te laten of door een bericht te uploaden.

Vraag 10: Waar zou de informatie over de interne en externe klachtenregeling moeten staan? Dit kan bijvoorbeeld in de schoolgids, op de website. Heeft u nog een andere vindplaats voor ogen?

Opbrengst van de consultatie (hoeveel reacties en (globaal) van welke doelgroepen)

Er zijn 31 openbare reacties ontvangen en 8 niet openbare reacties. De openbare reacties waren afkomstig van burgers, diverse belangenorganisaties, de sectorraden, landelijke klachtencommissies en personen werkzaam bij schoolbesturen, samenwerkingsverbanden, onderwijsinstellingen voor hoger onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

2. Beeld van binnengekomen reacties

- 2.1 Benoem het thema/de thema's die in de consultatiereacties zijn behandeld en geef aan waarop deze reacties in hoofdlijnen zien.

De reacties op de internetconsultatie worden geordend naar de zes onderdelen van het wetsvoorstel, zoals beschreven onder 'doel van het voorstel'.

1. Monitor personeel

Ten aanzien van de introductie van de monitor sociale veiligheid voor het personeel zijn uiteenlopende reacties ontvangen. Overwegend zijn de reacties positief en ondersteunen zij de argumenten voor deze verplichting zoals beschreven in de memorie van toelichting van het wetsvoorstel. Zo wordt erkend dat de introductie van de monitoringsverplichting het mogelijk maakt om de resultaten van de leerlingmonitor en de personeelsmonitor integraal te bezien. Dit zou het mogelijk maken om in samenhang preventieve maatregelen te nemen op het gebied van veiligheid. Ook wordt gesteld dat een school alleen een veilige omgeving voor kinderen kan zijn als het dat ook is voor het personeel, hetgeen volgens een aantal reacties niet altijd het geval is. Dit rechtvaardigt volgens deze reacties de wens om meer zicht te verkrijgen op de veiligheidsbeleving van het personeel.

Overlap met bestaande verplichtingen vanuit de Arbowet- en regelgeving

Andere reacties trekken de meerwaarde van de maatregel in twijfel. Een aantal reacties wijst er hierbij op dat scholen op grond van de Arbowetgeving reeds verplicht zijn om de veiligheidsbeleving van het personeel in kaart te brengen. Dit doen werkgevers door middel van de risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E). Dit maakt volgens deze reacties dat de introductie van de monitor niet nodig zou zijn, aangezien het zicht op de veiligheidsbeleving langs deze weg al wordt bereikt. Ook zou de monitoringsverplichting zorgen voor onduidelijkheid over de scheiding tussen onderwijswetgeving (die ziet op het veilige schoolklimaat) en het arbeidsrecht (dat de veilige werkomgeving waarborgt). Ook los van de relatie met de Arbowetgeving wordt in reacties gesteld dat een personeelsmonitor niet nodig is, omdat op veel scholen de veiligheid van het personeel op orde is. Hierbij wordt gerefereerd naar de resultaten uit de landelijke veiligheidsmonitor en naar eigen ervaringen. Enkele reacties pleiten voor alternatieve benaderingen om de veiligheid van het personeel in kaart te brengen en te versterken, door bijvoorbeeld te investeren in een open cultuur op school en deskundigheidsbevordering van het personeel.

Privacy-risico's

Een enkele reactie wijst op de privacy-risico's die monitoring met zich mee kan brengen. Zo bepleit een aantal respondenten dat de monitor door een externe partij uitgevoerd dient te worden om de veiligheid van personeel te borgen. Zij pleiten dat alleen zo de onafhankelijkheid en veiligheid van het personeel geborgd kan worden. Ook worden zorgen geuit over herleidbaarheid van de antwoorden tot individuen.

Frequentie van de monitor

Tenslotte is ten aanzien van dit onderdeel gevraagd met welke frequentie de monitor zou moeten worden afgenomen: jaarlijks of tweejaarlijks. Een kleine

meerderheid van de respondenten geeft aan een voorkeur te hebben voor het tweejaarlijks afnemen van de monitor die aansluit bij de gangbare frequentie van het medewerkerstevredenheidsonderzoek. Daarbij waarschuwen zij voor de extra administratieve lasten die deze maatregel met zich brengt en benadrukken dat dit voorkomen of tenminste beperkt dient te worden. Voorstanders van jaarlijkse afname wijzen erop dat de leerlingmonitor ook jaarlijks wordt afgenomen en het wenselijk is daarbij aan te sluiten.

2. Incidentenregistratie en meldplicht ernstige veiligheidsincidenten

Ook op de verplichte registratie van veiligheidsincidenten en de meldplicht van ernstige veiligheidsincidenten zijn de reacties divers. Uit een deel van de reacties blijkt waardering voor deze maatregelen, omdat de incidentenregistratie mogelijke trends en ontwikkelingen in kaart kan brengen. Dit bevordert volgens die reacties het leereffect van het bevoegd gezag. Hierbij wijst een aantal respondenten op de evaluatieverplichting die ook in dit wetsvoorstel geregeld wordt, waarbij het belangrijk is dat de incidentenregistratie wordt meegenomen. Andere respondenten stellen dat het goed is dat stelselmatige discriminatie is opgenomen als veiligheidsincident en dat ook incidenten die zich afspelen net buiten de school, maar met een impact binnen de school, worden meegenomen. Tenslotte wordt gewaardeerd dat ook zelfdoding in beeld is als ernstig veiligheidsincident.

Overlap tussen registratieplicht en meldplicht

Respondenten geven aan dat onvoldoende duidelijk is hoe de registratieplicht en meldplicht zich tot elkaar verhouden, hoe die afweging gemaakt dient te worden, welke rol ouders en leerlingen daarbij spelen en hoe de inspectie hier toezicht op houdt. Daarbij wordt ook benadrukt dat juist de inschatting ten aanzien van incidenten buiten school daarbij erg complex kan zijn. Ten slotte is onduidelijk hoe betrokkenen bij registratie of melding van een incident geïnformeerd moeten worden.

Dubbele verplichtingen

Door de respondenten worden er vraagtekens gezet bij de uitvoerbaarheid van de monitor personeel. Hierbij wijst een aantal respondenten in hun reacties op de administratielast en regeldruk die de maatregelen met zich mee brengen en op het feit dat er bij veel meldplichtige incidenten ook aangifte bij de politie moeten worden gedaan. Ook kan het voorkomen dat er bij incidenten waar personeel bij betrokken is, een melding bij de NLA moet worden gedaan.

Verhouding tussen scholen en inspectie

Enkele reacties wijzen ook specifiek op de rol van de inspectie, en de vraag hoe de inspectie geacht wordt om te gaan met de registraties en meldingen. De respondenten geven aan dat veel scholen nu al op vrijwillige basis contact zoeken met de inspectie bij ernstige incidenten, en dat dit contact goed verloopt. Een meldplicht kan volgens de respondenten de goede verhouding onder druk zetten.

Ondersteuning voor scholen bij incidenten

In de internetconsultatie wordt door verschillende respondenten gesteld dat er niet ingezet zou moeten worden op registratie of melden, omdat dit het onderling vertrouwen en een open cultuur op school zou ondermijnen. In plaats

daarvan wordt onder andere gepleit voor alternatieven zoals de ondersteuning aan scholen bij ernstige incidenten.

Delen van de incidentenregistratie met de inspectie

In de internetconsultatie is de vraag gesteld of de incidentenregistratie ook extern (buiten de school) gedeeld zou moeten worden. Uit de meeste reacties blijkt dat men vindt dat veel scholen nu al op vrijwillige basis contact zoeken met de inspectie bij ernstige incidenten, en dat dit contact goed verloopt. Een meldplicht kan de goede verhouding onder druk zetten. Wel blijkt uit de reacties dat men van mening is dat de inspectie wel inzicht zou moeten hebben in de incidentenregistratie bij de onderzoeken op school.

3. Uitbreiding meld-, overleg- en aangifteplicht

Het derde onderdeel van het wetsvoorstel is de uitbreiding van de bestaande meld-, overleg- en aangifteplicht bij een vermoeden van een seksueel misdrijf, met seksuele intimidatie en meerderjarigen. Op dit onderdeel zijn relatief veel kritische reacties. Enkele reacties wijzen op de noodzaak van deze maatregel om seksuele intimidatie in het onderwijs tegen te gaan. Ook is er waardering voor de uitbreiding van deze maatregel naar meerderjarigen, omdat de maatregel daarmee ook van toegevoegde waarde is voor het mbo en hoger onderwijs.

Onduidelijke definities

Veel reacties wijzen op elementen van onduidelijkheid in het voorstel, bijvoorbeeld doordat men bepaalde termen in het wetsvoorstel onvoldoende afgebakend vindt. Dit geldt met name voor formuleringen en termen 'aanleiding tot een vermoeden', 'indringend seksueel benaderen', 'met taken belaste personen', 'gelijkwaardige situatie' en 'ouders'. Andere reacties wijzen op onduidelijkheden in de voorgestelde procedures. Zo zou niet duidelijk zijn wat de consequenties zijn wanneer er niet gemeld wordt of wat er gebeurt wanneer het bevoegd gezag en de vertrouwensinspecteur van oordeel verschillen over een gemeld incident. Verschillende reacties stellen dat de verdeling van verantwoordelijkheden binnen de school niet helder is omschreven. Tenslotte stelt een reactie dat het voorstel vooral uitgaat van seksuele intimidatie door een met taken belast persoon 'richting' een leerling. Het voorstel zou onvoldoende duidelijkheid bieden in omgekeerde situaties, waarin een leerling zich seksueel intimiderend opstelt richting een personeelslid. Verschillende reacties geven aan dat al deze onduidelijkheden tot verkramping kunnen leiden in de uitvoering en pleiten daarom voor ruimte voor professionalisering en reflectie.

Open cultuur en het goede gesprek op school

Net als bij de incidentenregistratie en meldplicht voor ernstige veiligheidsincidenten wordt ook bij dit onderdeel bepleit dat deze maatregel een open cultuur gericht op onderling vertrouwen in de weg staat. Verschillende reacties wijzen op het belang van open gesprekken, deskundigheid en duidelijke communicatielijnen binnen de school. Deze zaken zouden volgens de respondenten op veel scholen al goed geregeld zijn. De uitbreiding van de meld-, overleg- en aangifteplicht zou het bestaande vertrouwen ondermijnen en daardoor de drempel juist verhogen om vermoedens van seksuele intimidatie aan te kaarten. Bovendien zou de maatregel veel regeldruk met zich

meebrengen. Verschillende reacties pleiten daarom voor alternatieven, zoals het aanstellen van een laagdrempelige, bekende expert op de werkvloer. Andere reacties wijzen op de rol die vertrouwenspersonen in dit kader kunnen spelen.

Aangifte doen door het bevoegd gezag

Ten slotte stellen verschillende respondenten dat het aan het slachtoffer zou moeten zijn om te beslissen of er aangifte wordt gedaan en dat dit niet bij het bevoegd gezag zou moeten worden belegd.

4. Vertrouwenspersonen

Het vierde onderdeel van het wetsvoorstel is de verplichting dat scholen een interne en externe vertrouwenspersoon hebben. Op dit onderdeel zijn de reacties veelal positief. Zo wordt gesteld dat deze maatregel goed aansluit bij de huidige praktijk en bij het initiatiefvoorstel-Maatoug (GroenLinks-PvdA) Verplichtstelling vertrouwenspersonen ongewenst gedrag op de werkvloer. Er is verder met name waardering voor de verplichting om ook een externe vertrouwenspersoon aan te stellen, omdat deze als meer onafhankelijk ervaren wordt. Tenslotte is een aantal reacties positief over de uitzondering die is opgenomen voor scholen met minder dan 145 leerlingen. Deze scholen verplichten we alleen tot het aanstellen van een externe vertrouwenspersoon. Een aantal respondenten was wel kritisch op het feit dat de vertrouwenspersoon verplicht wordt gesteld terwijl nagenoeg alle scholen al een vertrouwenspersoon hebben.

Positie vertrouwenspersoon

Ook wordt ervoor gepleit om de onafhankelijkheid van de vertrouwenspersonen nog beter te waarborgen, bijvoorbeeld door te regelen dat de externe vertrouwenspersoon niet ergens anders voor het bevoegd gezag zou mogen werken. Verder stelt een enkele reactie dat de vertrouwenspersoon een geheimhoudingsplicht zou moeten hebben. Tenslotte wijst een enkele respondent erop dat de vertrouwenspersoon een andere rol is dan het aanspreekpunt pesten en dat er duidelijker onderscheid gemaakt zou moeten worden tussen het aanspreekpunt pesten en de coördinator van het pestbeleid.

Deskundigheidseisen vertrouwenspersoon

Respondenten hebben in reactie op een vraag over de deskundigheid van vertrouwenspersonen verschillende suggesties gedaan over de kennis of vaardigheden waarover een vertrouwenspersoon minimaal zou moeten beschikken. De deskundigheidseisen die werden genoemd waren zeer divers. Bijvoorbeeld eisen ten aanzien van de certificering, vaardigheden, kennis, karaktereigenschappen en onafhankelijkheid. Enkele respondenten benadrukken dat er meer aandacht zou moeten zijn voor de professionalisering van interne vertrouwenspersonen, bijvoorbeeld met een keurmerk of scholingseis.

5. Klachtenprocedure

De reacties ten aanzien van het vijfde onderdeel van het wetsvoorstel zijn vooral gericht op de verplichte aansluiting bij een landelijke klachtencommissie. De reacties op dit onderdeel laten zien dat hier door de diverse partijen verschillend over wordt gedacht.

Aansluiten bij landelijke klachtencommissie

De meeste reacties zijn positief over de verplichting en stellen dat die de kwaliteit van de externe klachtenprocedure bevordert. Enkele partijen stellen echter dat de mogelijkheid behouden zou moeten blijven voor schoolbesturen om een eigen klachtencommissie in stand te houden. Dit zou met name gelden in het bijzonder onderwijs. De verplichting druist volgens deze reacties in tegen de vrijheid van vereniging en vrijheid van inrichting. Andere partijen stellen echter dat de vrijheid van inrichting in het bijzonder onderwijs geen relatie zou mogen hebben tot rechtvaardige geschilbehandeling. Tenslotte merkt een partij op dat de meeste scholen al bij een landelijke klachtencommissie zijn aangesloten, waardoor de verplichting onnodig zou zijn.

Meer bindend advies

Een ander onderdeel dat verschillende reacties oproept, is de bepaling dat het advies van de landelijke klachtencommissies bindend dient te zijn voor het bevoegd gezag, tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten. Uit de reacties blijkt dat partijen zien dat het oordeel van de landelijke klachtencommissie daardoor meer gewicht krijgt. Een aantal reacties stelt dat dit onverstandig is, omdat dit in de hand werkt dat het optreden van de school juridisch wordt beoordeeld. Dat zou ten koste gaan van de schooleigen pedagogische invalshoek. Een enkele partij vindt de bepaling daarentegen juist nog niet zwaar genoeg, vanwege de uitzondering dat het bevoegd gezag het oordeel niet hoeft op te volgen als dringende redenen zich daartegen verzetten. Verder wordt gesteld dat niet alleen de school, maar ook de klager de mogelijkheid zou moeten krijgen om te onderbouwen waarom en op welke punten het oordeel van de landelijke klachtencommissie niet wordt opgevolgd. Daarmee zou de positie van de klager versterkt worden. Tenslotte stellen enkele partijen dat het niet wenselijk is dat de landelijke klachtencommissie melding moet doen aan de onderwijsinspectie wanneer een oordeel niet wordt opgevolgd. Daardoor zou de landelijke klachtencommissie een oneigenlijke controlerende rol toebedeeld krijgen.

Informatie over de interne en externe klachtenregeling

In reactie op de vraag waar de informatie over de interne en externe klachtenregeling moet komen te staan hebben de respondenten in grote mate het belang van toegankelijke informatie onderstreept. Daarbij worden de schoolgids en website van de school vaak genoemd, maar ook andere plekken zoals onboardingsdocumenten, het veiligheidsplan of posters in de school. Ook stelt een respondent dat de informatie niet alleen toegankelijk moet zijn voor ouders en personeel, maar ook voor de leerlingen.

6. Evaluatieplicht

Over het laatste onderdeel van het wetsvoorstel, de evaluatieverplichting, zijn minder reacties binnengekomen dan over de andere onderdelen. De reacties zijn over het algemeen positief: partijen zijn van mening dat deze verplichting kan bijdragen aan een veilig schoolklimaat en waarderen de rol van de medezeggenschapsraad hierbij. Ook wordt opgemerkt dat het goed zou zijn om deze verplichting aan te grijpen om meer het gesprek met ouders en leerlingen te bevorderen.

Tenslotte wordt door enkele respondenten benadrukt dat er handvatten moeten komen voor scholen om een kwalitatief goede evaluatie te kunnen verrichten, in plaats van enkel de verplichting dat daar bepaalde bronnen voor moeten worden gebruikt.

- 2.2 Indien van toepassing: Ga in op consultatiereacties die niet te zien zijn op het ter consultatie aangeboden document/overigens niet inhoudelijk zijn.

Er is een opmerking gemaakt over de relatie tussen de meldcode huiselijk geweld en de meldplicht voor ernstige veiligheidsincidenten. Daarbij werd aangegeven dat de meldplicht in feite al bestaat in de vorm van de meldcode. Deze opmerking is niet meegenomen omdat de meldcode en meldplicht een andere focus en daarmee een andere verantwoordelijkheid vragen van de school. De meldcode ziet op geweld wat in huiselijke of familiale situaties plaatsvindt, buiten het gezag van de school. De meldplicht ernstige incidenten gaat specifiek in op incidenten die plaatsvinden onder het gezag van de school of een grote impact hebben op het schoolklimaat.

- 2.3 Is het wetsvoorstel gewijzigd na de consultatie? Zo ja, wat is er gewijzigd?

Op basis van de internetconsultatie zijn verschillende wijzigingen aangebracht in het Wetsvoorstel. Onderstaand wordt per maatregel uiteengezet welke wijzigingen hebben plaatsgevonden. Daarbij wordt ook uitgelegd waarom op sommige onderdelen géén wijzigingen hebben plaatsgevonden.

1. Monitor onderwijspersoneel

Er heeft één wijziging plaatsgevonden op dit onderdeel van het wetsvoorstel, onder andere naar aanleiding van de internetconsultatie. De resultaten van de monitor onderwijspersoneel zullen niet met de Inspectie van het Onderwijs of de Nederlandse Arbeidsinspectie gedeeld worden om overlap in toezicht te voorkomen. Onderstaand wordt per punt gereageerd op de reacties van de respondenten.

Overlap met bestaande verplichtingen vanuit de Arbowet- en regelgeving

Het wetsvoorstel is op dit punt gewijzigd. Hoewel de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) en de daarbij horende psychosociale arbeidsbelasting-normen (PSA-normen) reeds van werkgevers vragen de veiligheidsrisico's in kaart te brengen, is geconstateerd dat een verdere verdieping en duiding van de eisen noodzakelijk is om tot een doeltreffende en uniforme monitoring te komen binnen de context van het funderend onderwijs. Bij de totstandkoming van dit voorstel is uitgebreid gesproken met de Inspectie van het Onderwijs en de Nederlandse Arbeidsinspectie over het mogelijk negatieve effect van deze maatregel op het toezicht. Naar aanleiding daarvan is ervoor gekozen de resultaten van de monitor voor het onderwijspersoneel niet te laten verzenden aan de Inspectie van het Onderwijs. Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast. Daarmee wordt voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende toezichthouders.

De functie van deze monitor is juist in de schoolcontext van belang. De resultaten van de monitor dienen te worden betrokken bij de interne evaluatie van het veiligheidsbeleid. Bij amvb zullen nadere eisen worden gesteld aan de monitoring zodat deze leidt tot resultaten die goed bij de evaluatie betrokken kunnen worden.

Privacy-ricico's

Het wetsvoorstel is op dit punt niet gewijzigd. De personeelsmonitor wordt nader uitgewerkt in een amvb. Daarin zullen eisen gesteld worden om de persoonsgegevens van het personeel te beschermen. In de toelichting op die amvb komen de overwegingen rond de bescherming van persoonsgegevens bij het uitvoeren van de monitor uitgebreid aan bod.

Frequentie van de monitor

Het wetsvoorstel is op dit punt niet gewijzigd. De vraag omtrent de frequentie van de monitor is opgenomen om een beeld te krijgen van de argumenten en belangen die spelen bij de frequentie van de monitor. De frequentie zal worden vastgelegd bij amvb, daarbij zullen deze overwegingen en argumenten van de respondenten worden meegenomen.

2. Incidentenregistratie en meldplicht ernstige veiligheidsincidenten

Er heeft één wijziging plaatsgevonden op dit onderdeel van het wetsvoorstel

naar aanleiding van de internetconsultatie. Dit betreft een duidelijkere afbakening van de registratie- en meldplicht. Ook is de toelichting aangepast om meer nadruk te leggen op de preventieve werking van de registratie en de ondersteuning die geboden kan worden bij een veiligheidsincident. Onderstaand wordt per punt gereageerd op de reacties van de respondenten.

Overlap tussen registratieplicht en meldplicht

De registratie en -meldplicht veiligheidsincidenten zijn in het wetsvoorstel duidelijker afgebakend tot incidenten die plaatsvinden onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag of ernstige gevolgen hebben voor de orde of veiligheid op school. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zal bij de implementatie van de wet met handvatten komen voor scholen om hen te helpen een afweging te maken of een incident kan vallen onder de registratie- of meldplicht en het proces daaromheen goed en transparant in te richten. Over het algemeen kan worden gesteld dat een incident dat gemeld wordt, ook moet worden geregistreerd.

Dubbele verplichtingen

De regering erkent het risico van mogelijke dubbele verplichtingen dat door de respondenten wordt geschetst. Dit is ook één van de redenen dat het wetsvoorstel alleen een meldplicht regelt voor incidenten die ernstige schade tot gevolg hebben. Daarmee zijn de situaties waarin dubbele verplichtingen gelden beperkt en duidelijk afgebakend. Sommige incidenten zijn echter zo ingrijpend dat het inderdaad vereist kan zijn om bij zowel de Inspectie van het Onderwijs als bij een andere inspectie of bij de politie een melding te maken. Andere, minder ernstigere, incidenten dienen geregistreerd te worden, en opgelost te worden door de school.

Verhouding tussen scholen en inspectie

Veel scholen zoeken al contact met de inspectie wanneer zich ernstige veiligheidsincidenten voordoen. Er zijn echter ook scholen die dit nog niet doen. Ook op die scholen moet de inspectie zicht hebben op ernstige vormen van onveiligheid die een impact hebben op het algehele schoolklimaat. Om te voorkomen dat deze maatregel de goede relatie tussen scholen en inspectie onder druk zet zal hier ook expliciet aandacht aan besteed worden in communicatie rondom de implementatie van deze wet door inzichtelijk te maken wat een school kan verwachten wanneer zij een melding doen.

Ondersteuning voor scholen bij incidenten

Onderdeel van goed en integraal veiligheidsbeleid is ook zorgen voor voldoende zicht op onveiligheid en weten welke maatregelen genomen moeten worden wanneer onveiligheid ontstaat. Hier draagt de registratie- en meldplicht aan bij. Hiertoe is in de toelichting verder uiteengezet dat het contact tussen de inspectie en de school niet alleen een toezichthoudende functie heeft, maar dat een contactinspecteur de school ook kan doorverwijzen naar passende ondersteuning door bijvoorbeeld te wijzen op de beschikbare ondersteuning van Stichting School en Veiligheid ter versterking van het veiligheidsbeleid.

Delen van de incidentenregistratie met de inspectie

In lijn met de reacties van de respondenten is besloten géén verplichting op te nemen om de incidentenregistratie te delen met de inspectie. Dit is besloten omdat de registratie juist een middel is voor de school zelf om het zicht op de

veiligheid te versterken. Er mag op scholen vertrouwd worden dat zij dit middel gebruiken. De inspectie kan desgewenst de registratie wel inzien als zij bij een school langsgaan.

3. Uitbreiding meld-, overleg- en aangifteplicht

Er hebben twee wijzigingen plaatsgevonden op dit onderdeel van het wetsvoorstel naar aanleiding van de internetconsultatie. Ten eerste is de bepaling waarin de verplichting is opgenomen duidelijker omschreven. Ten tweede is voor het bevoegd gezag de mogelijkheid opgenomen zelf te bepalen of zij, afhankelijk van de situatie, de betrokkenen vóór of na de aangifte wil informeren over de aangifte. Onderstaand wordt per punt gereageerd op de reacties van de respondenten.

Onduidelijke definities

Op basis van de reacties uit de internetconsultatie is de bepaling:

'er aanleiding bestaat om te vermoeden dat een met taken belast persoon een leerling van de school op indringende wijze seksueel heeft benaderd'

aangepast naar:

op enigerlei wijze bekend is geworden met mogelijk seksueel misbruik of seksuele intimidatie door een met taken belast persoon naar een leerling/student'.

Deze bepaling sluit beter aan bij de praktijk en de formulering in de Wet op het onderwijstoezicht. Daarbij is seksuele intimidatie ook in een gelijkwaardige situatie altijd onwenselijk. Daarom komt de uitzondering op de meld- en overlegplicht in geval van een gelijkwaardige situatie in het mbo en ho te vervallen.

Open cultuur en het goede gesprek op school

Seksuele intimidatie en seksueel misbruik is een uiterst gevoelig thema. Dat is ook terug te lezen in de reacties. Bij mogelijk seksueel misbruik of seksuele intimidatie is het van belang dat er snel, maar ook zorgvuldig, wordt gehandeld, om de betrokkenen zoveel mogelijk te beschermen. Het overleg met de vertrouwensinspecteur zal hier aan bijdragen. Vertrouwensinspecteurs hebben bij uitstek de juiste expertise om hierover te adviseren. De meld- en overlegplicht is bedoeld om te bepalen of er sprake is van een redelijk vermoeden van een seksueel misdrijf. De vertrouwensinspecteurs kunnen daarnaast ook het bevoegd gezag adviseren over hoe het een incident verder kan afhandelen, zodat bijvoorbeeld bij een ongegronde roddel het beschuldigde personeelslid beschermd kan worden.

Aangifte doen door het bevoegd gezag

Het bevoegd gezag heeft een verantwoordelijkheid voor de veiligheid van alle leerlingen (of studenten) op school (of instelling) en draagt ook de verantwoordelijkheid voor het gedrag en de acties van het personeel jegens leerlingen of studenten. Wanneer een misdrijf plaatsvindt, dient het bevoegd gezag dus aangifte te doen in het belang van de veiligheid op school. De regering heeft het voorstel zodanig aangepast dat het bevoegd gezag zelf kan bepalen of zij de betrokkenen voor of na de aangifte informeert. Wat het juiste moment hiervoor is, kan ook in het overleg met de vertrouwensinspecteur worden besproken.

4. Vertrouwenspersonen

Er hebben drie wijzigingen plaatsgevonden op dit onderdeel van het wetsvoorstel naar aanleiding van de internetconsultatie. Ten eerste zijn de taken van de vertrouwenspersoon uitgebreider omschreven. Ten tweede is vastgelegd dat de vertrouwenspersoon over de deskundigheid en kennis moeten beschikken om de functie naar behoren te vervullen. Onderstaand wordt per punt gereageerd op de reacties van de respondenten.

Positie vertrouwenspersoon

Op basis van de reacties zijn de eisen die in het wetsvoorstel worden gesteld aan de vertrouwenspersoon nader uitgewerkt. De omschrijving van de wettelijke taken van de vertrouwenspersoon is nader uitgewerkt en omvat nu ook de taak om leerlingen en personeel op te vangen, te begeleiden en te adviseren en zo nodig het doorverwijzen naar een hulpverlener of professionele hulpverlenende instantie. Ook wordt met dit voorstel wettelijk geregeld dat de vertrouwenspersoon onafhankelijk diens werk kan doen, dat daar voldoende tijd voor wordt vrijgemaakt en is een geheimhoudingsplicht opgenomen. De positie van vertrouwenspersonen wordt daarmee versterkt.

Deskundigheidseisen vertrouwenspersoon

In het wetsvoorstel is opgenomen dat een vertrouwenspersoon over een zodanige deskundigheid en ervaring beschikt dat hij de functie van vertrouwenspersoon naar behoren kan vervullen, waarbij in het bijzonder het vertrouwelijke karakter van de functie is gewaarborgd. Dat is van belang omdat naar aanleiding van een data protection impact assessment (DPIA) ook een geheimhoudingsplicht is opgenomen. Versterking van vaardigheden en kennis zal ook worden opgenomen in voorlichting in de vorm van een e-learning die wordt ontwikkeld voor vertrouwenspersonen naar aanleiding van dit wetsvoorstel. Er is besloten geen certificeringsverplichting op te nemen in het voorstel. Dit is namelijk een erg hoge lat, zeker voor kleinere scholen waar een personeelslid slechts een paar uur per maand besteedt aan vertrouwenswerk. Het staat scholen natuurlijk altijd vrij om een vertrouwenspersoon een certificaat te laten halen.

5. Klachtenprocedure

Er hebben drie wijzigingen plaatsgevonden op dit onderdeel van het wetsvoorstel naar aanleiding van onder andere de internetconsultatie. Ten eerste is een grondslag opgenomen voor het aanwijzen van de landelijke klachtencommissies. Ten tweede zijn nadere eisen opgenomen waar de klachtencommissies aan moeten voldoen. Ten derde is een verplichting opgenomen voor de klachtencommissies om hun werkwijze vast te leggen.

Aansluiten bij landelijke klachtencommissie

In het wetsvoorstel is rekening gehouden met het bijzonder onderwijs en de vrijheid van inrichting. Er is voor gekozen om niet één landelijke klachtencommissie bij wet in te stellen maar open bevoegdheid te creëren voor de Minister om landelijk opererende klachtencommissies die voldoen aan de wettelijke vereisten aan te wijzen. Daarbij zullen scholen de keuze hebben zich aan te sluiten bij een openbare landelijke klachtencommissie of een landelijke klachtencommissie voor het bijzonder onderwijs. Ook zijn naar aanleiding van

de reacties op de consultatie de eisen waaraan de klachtencommissies moeten voldoen nader uitgewerkt. Er zijn eisen toegevoegd ten aanzien van de termijnen en wijze van behandeling. Verdere regels ten aanzien van de deskundigheid van de leden van de commissie en de behandeling van klachten worden bij amvb gesteld.

Meer bindend advies

Gegronde verklaarde adviezen van de klachtencommissies worden meer bindend. Er is besloten deze niet volledig bindend te maken om een juridisering van de klachtenprocedure te voorkomen én bevoegd gezagen de ruimte te geven zwaarwegende argumenten aan te dragen waarom in specifieke gevallen niet aan het oordeel kan worden voldaan. Deze mogelijkheid wordt niet aan de ouder of leerling geboden. Dit omdat zij niet de beklagde zijn en het advies geen actie van hen vraagt.

Informatie over de interne en externe klachtenregeling

Er is een verplichting opgenomen voor de klachtencommissies om hun werkwijze vast te leggen en daarbij informatie te verstrekken over de wijze waarop een klacht moet worden ingediend, de wijze waarop zij een klacht behandelen en hoe de leden van de klachtencommissies worden benoemd. Daarnaast regelt dit voorstel dat de informatie over de vertrouwenspersoon en klachtenregeling in de schoolgids moet komen te staan. Het verdient aanbeveling deze informatie ook vindbaar en leesbaar te maken voor leerlingen zodat zij ook zelf in begrijpelijke taal kunnen lezen wat er komt kijken bij het indienen en behandelen van een klacht. Dit is ook van belang voor die situaties waarbij de leerling gedurende de behandeling van een klacht mogelijk zelf gehoord wil worden. Hiertoe is echter géén wettelijke plicht geregeld.

6. Evaluatieplicht

Bij de implementatie zal gezorgd worden dat er voldoende ondersteuning, informatie en advies beschikbaar is voor scholen, zodat zij goed aan de slag kunnen met de nieuwe verplichting binnen hun veiligheidsbeleid. Daarbij zullen zeker ook handvatten geboden worden voor de evaluatie van het veiligheidsbeleid.

3. Vervolg

Wat is de volgende fase in het wetgevingstraject?

Is er nog andere wet- en regelgeving in voorbereiding die direct verband houdt met het consultatievoorstel?

De volgende fase voor het Wetsvoorstel vrij en veilig onderwijs betreft de advisering door de Raad van State (Q4 '24 – Q1 '25)

Daarnaast hangt het Wetsvoorstel vrij en veilig onderwijs samen met twee algemene maatregelen van bestuur:

- Besluit uitbreiding van de monitoringsverplichting leerlingen funderend onderwijs
 - o Deze amvb stelt aanvullende eisen aan de jaarlijks verplichte monitor voor leerlingen.
 - o Deze amvb ligt momenteel bij de Raad van State ter advisering
- Besluit vrij en veilig onderwijs

- Deze amvb stelt aanvullende eisen aan de klachtencommissies, de monitor voor onderwijspersoneel en de monitor voor leerlingen
- Deze amvb is momenteel in de ontwerpfase en zal in Q1 '25 in internetconsultatie gaan.

De Wet seksuele misdrijven die per 1 juli in werking is getreden raakt ook aan de uitbreiding van de meld-, overleg en aangifteplicht omtrent seksueel misbruik. Door het strafbaar stellen van bepaalde gevallen van seksuele intimidatie, is seksuele intimidatie in een aantal gevallen al meld-, overleg- en aangifteplichtig. Bij twijfel is het dus van belang dat het schoolbestuur altijd in overleg treedt met de vertrouwensinspecteurs.